

Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 01.06.2021 nr 8-1/3606

Meie 02.07.2021 nr 4/149

Arvamuse avaldamine äriregistri seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Maris Lauri!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Justiitsministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust äriregistri seaduse eelnõu (edaspidi: Eelnõu) kohta. Kaubanduskoda ei kiida heaks praktikat, et äriregistri seaduse eelnõusse on lisatud ka punkte (nt juhtorgani liikmete vastutust puudutavad sätted), millel ei ole mingit seost äriregistriga. Meie hinnangul peaks Eelnõu sisaldama üksnes neid punkte, mis on otseselt seotud äriregistriga. Järgnevalt esitame oma kommentaarid ja ettepanekud Eelnõu kohta.

1. Äriühingu filiaal (Eelnõu § 3 lg 2)

Kaubanduskoda toetab Eelnõus sisalduvat põhimõtet, et filiaali kandmine äriregistrisse on välismaa äriühingu vaba valik, mitte kohustus. Nõustume, et filiaali äriregistrisse kandmine või mittekandmine ei mõjuta välismaa äriühingu õigus- ega teovõimet ega Eestis tunnustamist ning seetõttu ei peaks filiaali kandmine äriregistrisse olema kohustuslik.

2. Eestikeelsed dokumendid koos võõrkeelse tõlkega (Eelnõu § 8 lg 3)

Toetame Eelnõu § 8 lg 3 sõnastust, mis võimaldab esitada äriregistri eestikeelsed dokumente koos võõrkeelse tõlkega, et need äriregistris ka avalikustada. Näeme selles muudatuses positiivset mõju eelkõige äriühingutele, millega on seotud välismaalased.

3. Nõukogu liikme aadress (Eelnõu § 10 lg 5)

Eelnõu § 10 lg 5 kohaselt peab nõukogu liige, kes ei ole Eesti rahvastikuregistri andmesubjektiks, esitama registripidajale oma kontaktaadressi ja elektronposti aadressi ning teatavama viivitamata nende muutumisest. Äriseadustiku § 62 lg 7 kohaselt tuleb praegu üksnes nõukogu esimehel esitada oma aadress.

Kaubanduskoja ettepanek:

Teeme ettepaneku muuta Eelnõu § 10 lg 5 sõnastust selliselt, et nõukogu liikmed ei peaks registripidajale esitama kontaktaadressi. Leiame, et piisab sellest, kui nõukogu liikmed esitavad üksnes oma elektronposti aadressi.

4. Avaliku toimiku andmed (Eelnõu § 25 lg 2)

Viidatud säte näeb ette, et avaliku toimiku andmetel ja dokumentidel on informatiivne tähendus, kui seadusest ei tulene teisiti. Kaubanduskoda toetab seda sätet.

Kaubanduskoja ettepanek:

Samas teeme ettepaneku, et ka e-äriregistris oleks avalikkuse jaoks võimalikult selgelt eristatud, millistel andmetel on õiguslik tähendus ja millistel informatiivne tähendus.

5. Eraõigusliku juriidilise isiku organi liikme ametiaja kestus (Eelnõu § 28 p 1)

Eelnõu § 28 p 1 kohaselt on eraõigusliku juriidilise isiku organi liikme ametiaja kestus registritoimiku andmed ehk neid andmeid ei kanta registrikaardile ega avalikustata avalikus toimikus.

Toetame Eelnõus väljapakutud lahendust, et eraõigusliku juriidilise isiku organi liikme ametiaja kestust ei kuvata avalikkusele äriregistri kaudu. Muudatus aitab vältida varasemalt praktikas tekkinud segadust seoses juhatuse liikme volituste tähtajaga.

6. Kindlal kuupäeval kande tegemine (Eelnõu § 38)

Eelnõu § 38 näeb ette võimaluse taotleda konkreetset kandekuupäeva (näiteks ühinemiste ja jagunemiste tagajärgede määramisel). Eelnõu § 38 lg 2 sätestab, et kui kande soovitud kuupäev langeb puhkepäevale või riigipühale, tehakse kande sellele järgneval tööpäeval.

Kaubanduskoja ettepanek:

Teeme ettepaneku jätta Eelnõust välja § 38 lg 2. Teatud juhtudel on vajalik, et kande jõustuks näiteks 1. jaanuaril või muul päeval, mis langeb puhkepäevale või riigipühale. Sellises olukorras ei peaks registripidaja manuaalselt õigel kuupäeval kannet tegema, vaid vastava info võiks saada varem süsteemi sisestada ja kande tegemine võiks toimuda puhkepäeval või riigipühal juba automaatselt.

7. Kandeavalduse lahendamine (Eelnõu § 40 lg 7)

Eelnõu § 40 lg 7 näeb ette, et ärikeelu või ettevõtluskeelu all oleva isiku juhatuse liikmena või muu esindusõigusliku isikuna registrisse kandmise avalduse esitamisel või registrisse kantud esindusõiguslikule isikule ärikeelu või ettevõtluskeelu määramisel kohustab registripidaja juriidilise isiku juhatuse koosseisu seadusega kooskõlla viima.

Viidatud sättest ega seletuskirjast ei tule selgelt välja, mis saab siis, kui registrisse soovitakse kanda juhatuse liiget, kes on ärikeelu või ettevõtluskeelu all. Kas sellisel juhul teeb registripidaja kande ära ja hakkab seejärel astuma vajalikke samme, et viia juhatuse koosseis seadusega kooskõlla või jätab registripidaja sellisel juhul kande tegemata?

Kaubanduskoda toetab lahendust, et kui isik on ärikeelu või ettevõtluskeelu all, siis ei tohi registripidaja teda kanda registrisse juhatuse liikmena või muu esindusõigusliku isikuna. Vastasel korral devalveerub ärikeelu ja ettevõtluskeelu tähendus ning see võib kahjustada inimeste õiglustunnet. Samas toetame viidatud sätet selles osas, mis näeb ette, et kui isik on juba registrisse kantud juhatuse liikme või muu esindusõigusliku

isikuna ning talle määratakse pärast seda ärikeeld või ettevõtluskeeld, siis kohustab ärireister juriidilise isikut juhatuse koosseisu seadusega kooskõlla viima.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume Eelnõus ja seletuskirjas selgelt välja tuua, mida teeb registripidaja olukorras, kus registrisse soovitakse kanda juhatuse liiget, kes on ärikeelu või ettevõtluskeelu all. Kui Eelnõu praeguse versiooni kohaselt tuleb registripidajal kirjeldatud olukorras kanne teha, siis teeme ettepaneku muuta sätte sõnastust selliselt, et registripidaja jätab selles olukorras kanne tegemata.

8. Ebaõigete andmete parandamise nõue (Eelnõu § 46)

Juhime tähelepanu sellele, et Eelnõus on § 46 juures vaid üks lõige, kuid seletuskirjas on selgitus ka teise lõike kohta.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume Eelnõu ja seletuskiri viia omavahel kooskõlla. Kui Eelnõu §-s 46 ei ole teist lõiget, siis tuleb vastav tekst kustutada ka seletuskirjast.

9. Märge juriidilise isikuga kontakteerumise raskuste kohta (Eelnõu § 51)

Kaubanduskoda toetab Eelnõu §-s 51 sisalduvat põhimõtet, mis annab registripidajale võimaluse teha juriidilise isiku kohta e-äriregistrisse märge raskuste kohta juriidilise isikuga kontakteerumisel, kui registripidajal ei õnnestu juriidilise isiku enda esitatud kontaktandmeid kasutades temaga kontakteeruda.

Näeme sellel muudatusel kahesuunalist positiivset mõju. Esiteks on see teistele isikutele heaks hoiatuseks, et ühinguga kontakteerumine võib osutuda problemaatiliseks. Samas motiveerib see muudatus ka ühinguid hoidma oma kontaktandmeid äriregistris ajakohasena.

10. Registripidaja tehtud määruse avalikustamine (Eelnõu § 52)

Kaubanduskoda toetab lahendust, et registripidaja võib e-äriregistris juriidilise isiku juures avalikustada juriidilise isikuga seotud füüsilisele isikule tehtud trahvimääruste info. Nõustume seletuskirjas väljatooduga, et sätte täidab hoiatavat funktsiooni ja annab infot kolmandatele isikutele.

Viidatud sätte kohaselt on lubatud trahvimääruste info avalikustada, kui ühe füüsilise isiku, näiteks juhatuse liikme suhtes on korraga 10 kehtivat trahvimäärust. Kaubanduskoja hinnangul võiks trahvimääruste info avalikustada ka siis, kui füüsilise isiku suhtes on vähem kui 10 kehtivat trahvimäärust.

Kaubanduskoja ettepanek:

Teeme ettepaneku muuta viidatud sätte sõnastust selliselt, et registripidaja võib trahvimääruste info avalikustada, kui füüsilise isiku suhtes on 5 kehtivat trahvimäärust. See ettepanek võimaldab avalikustada infot rohkemate isikute kohta, kuid ei too avalikuks neid juhtumeid, kus isiku suhtes on tehtud mõni üksik trahvimäärus.

11. Kustutamine majandusaasta aruande esitamata jätmise tõttu (Eelnõu § 57)

Eelnõu § 57 näeb ette, et kui juriidiline isik ei ole esitanud registripidaja määratud tähtaja jooksul majandusaasta aruannet ja seaduses ettenähtud esitamistähtpäevast on möödunud vähemalt kolm kuud, võib registripidaja juriidilise isiku registrist kustutada, kui 1) juriidilisel isikul ei ole kinnistusraamatust, laevakinnistusraamatust ega äriregistrist nähtuvalt vara; 2) juriidiline isik ei osale poolena üheski käimasolevas kohtumenetluses ega täitemenetluses; 3) registrist kustutamisele on andnud nõusoleku Maksu- ja Tolliamet, töövaidluskomisjon ja tarbijavaidluskomisjon.

Kaubanduskoja hinnangul võib viidatud säte teatud olukordades ebamõistlikult kahjustada võlausaldajate huvisid. Näiteks võib tekkida olukord, kus juriidiline isik jätab teadlikult majandusaasta aruande esitamata, et registripidaja kustutaks isiku registrist ning see info ei jõua juriidilise isiku võlausaldajateni ning võlausaldajate nõuded jäävad enne registrist kustutamist seetõttu rahuldamata. Seega näeme plaanitava muudatuse puhul ohukohana seda, et pahatahtlikud isikud hakkavad seda võimalust ära kasutama ning võlausaldajate huvid saavad seetõttu kahjustatud.

Väljapakutud lahenduse üheks kitsaskohaks on see, et registrist kustutatava isiku võlausaldajad ei pruugi teada saada, et võlgnikku ootab ees kustutamine. Seetõttu peame oluliseks, et e-äriregistris oleks avalikkusele nähtav, et isiku majandusaasta aruanne on esitamata ning registripidaja on teinud isikule kustutamise hoiatuse. Lisaks võiks võlausaldajal olla võimalus tellida e-äriregistrist teavitusi selle kohta, et võlausaldaja poolt eelnevalt kindlaks määratud isikute suhtes on tehtud kustutamise hoiatus. Alternatiiv on lisada eelnõusse säte, mis kohustab registripidajat avaldama vastavat teadet väljaandes Ametlikud Teadaanded. Kindlasti tasub ühe alternatiivina kaaluda ka ühinguõiguse revisjoni töörühma koostatud eelnõus sisaldunud lahendust, mille kohaselt võib registripidaja avaldada väljaandes Ametlikud Teadaanded teate majandusaasta aruande esitamata jätmise kohta ettenähtud aja jooksul ning kutsuda registrisubjekti võlausaldajaid üles teatama oma nõuetest tema vastu ja taotlema likvideerimismenetluse läbiviimist kolme kuu jooksul, alates teate avaldamisest koos hoiatusega, et vastasel korral võidakse eraõiguslik juriidiline isik registrist kustutada likvideerimismenetluseta.

Võlausaldajate huvisid võib kahjustada ka see, et ajavahemik majandusaasta aruande esitamise tähtjast kuni võlgniku registrist kustutamiseni võib olla vaid kolm kuud. Seda tähtaega on mõistlik võlausaldajate kaitseks pikendada. Näiteks ühinguõiguse revisjoni töörühma koostatud eelnõus sisaldunud lahendus arvestab oluliselt paremini võlausaldajate huvidega. Nimelt nägi töörühm ette, et isiku saab registrist kustutada kõige varem 12 kuud pärast majandusaasta aruande esitamise tähtaega.

Kaubanduskoja ettepanek:

Teeme ettepaneku muuta Eelnõu § 57 sõnastust selliselt, et ka võlausaldajal tekiks võimalus saada teada, et võlgnik võidakse lähiajal registrist kustutada. Lisaks teeme ettepaneku muuta pikemaks ajaperioodi, mis minimaalselt võib jääda majandusaasta aruande esitamise tähtaja ja registrist kustutamise vahele. Eelnõus sisalduv kolm kuud on liiga lühike tähtaeg ning selle asemel võiks olla 12

kuud. Ühe alternatiivina palume kaaluda ühinguõiguse revisjoni töörühma poolt väljapakutud lahendust.

12. Kustutamine kontaktisiku puudumise tõttu (Eelnõu § 58)

Kaubanduskoda näeb ka selle sätte puhul ohukohana, et teatud juhtudel ei pruugi loodav regulatsioon piisavalt arvestada võlausaldajate huvide kaitsega.

Kaubanduskoja ettepanek:

Teeme ettepaneku täiendada sätet sarnaselt Eelnõu § 57 tehtud ettepanekutele.

13. Taotluse alusel kustutamine (Eelnõu § 59)

Kaubanduskoda üldiselt toetab põhimõtet, et Eelnõu võimaldab lihtsustatult registrist kustutada need juriidilised isikud, kes ei ole üldse tegevust alustanud ja kelle puhul ei ole seetõttu vajalik tavapärase lõpetamise ja likvideerimise protseduur. Samuti peame positiivseks, et Eelnõus on sätestatud täiendavad eeldused (juriidilisel isikul ei ole kinnistusraamatust, laevakinnistusraamatust ega äriregistrist nähtuvalt vara; juriidiline isik ei ole tegutsenud ja seda kinnitavad nii juhatuse kui ka osaühingu puhul osanikud; juriidiline isik ei osale poolena üheski käimasolevas kohtumenetluses ega täitemenetluses; registrist kustutamisele on andnud nõusoleku Maksu- ja Tolliamet, töövaidluskomisjon ja tarbijavaidluskomisjon), mille täitmise korral on võimalik juriidilist isikut lihtsustatult korras registrist kustutada.

Samas näeme probleemina, et pahatahtlikud isikud võivad hakata seda võimalust ära kasutama, mille tulemusena võib väheneda võlausaldajate kaitse.

Kaubanduskoja ettepanek:

Teeme ettepaneku, et kui isik taotleb registrist kustutamist, siis on see info nähtav ka e-äriregistrist ning teave avaldatakse väljaandes Ametlikud Teadaanded.

14. (Eelnõu § 79 p 1 ja 3)

Kaubanduskoda toetab pankrotiseaduse muudatusi, mille kohaselt ei kustutata juriidilist isikut registrist, kui ei ole kinnitust, et isik ei ole üheski kohtumenetluses või vahekohtumenetluses menetlusosaline, kui registrist kustutamine takistaks seda menetlust, st sunniks menetluse lõpetama või avalduse läbi vaatamata jätmata.

15. Riigilõiv juriidilise isiku registrikande taastamise eest (Eelnõu § 81 p 5)

Viidatud säte on sõnastatud järgmiselt: riigilõivuseaduse paragrahvi 62 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Juriidilise isiku registrikande taastamise eest tegevuse jätkamiseks, kui juriidiline isik on registrist kustutatud äriregistri seaduse § 59 või 60 alusel, tasutakse riigilõivu 200 eurot.“;

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume parandada viiteviga. Sättes tuleb viidata äriregistri seaduse §-dele 57 ja 58. Sama viiteviga on ka Eelnõu § 81 p-des 11, 15 ja 17.

16. Juriidilise isiku juhtorgani liikme vastutus (Eelnõu § 84 p 1)

Eelnõu § 84 punkt 1 muudab tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 37 lg 2 selliselt, et kui juriidilise isiku võlausaldaja ei saa oma nõudeid rahuldada juriidilise isiku vara arvel, siis võib võlausaldaja nõuda kahju hüvitamist endale juriidilise isiku juhtorgani liikmelt, kes on oma kohustuse rikkumisega tekitanud kahju juriidilisele isikule. Kehtiva regulatsiooni kohaselt saab võlausaldaja nõuda kahju hüvitamist üksnes juriidilisele isikule, mitte aga endale.

Kaubanduskoda on sellele muudatusele kategooriliselt vastu ning toetab jätkuvalt tänast regulatsiooni, kus võlausaldajal on õigus nõuda juhtorgani liikmelt kahju hüvitamist, kuid juhtorgani liige peab hüvitise maksma juriidilisele isikule, mitte otse võlausaldajale. Ühtlasi toetame Tallinna Ringkonnakohtu ja Tartu Ringkonnakohtu selgitusi, miks ei ole mõistlik plaanitavat muudatust teha.

Kuna juhtorgani liige on oma kohustuse rikkumise tõttu tekitanud kahju juriidilisele isikule, siis peab juhtorgani liige hüvitama kahju juriidilisele isikule ja juriidiline isik omakorda võlausaldajale. Juhtorgani liikmel on leping juriidilise isikuga, mitte võlausaldajaga ning juhtorgani liikme vastutus peab piirduma kahju hüvitamisega juriidilisele isikule, mitte kolmandatele isikutele. Eelnõus sisalduv lahendus läheb selgelt vastuollu võlaõiguse seaduses sätestatud kahju hüvitamise üldpõhimõtetega.

Eelnõus väljapakutud lahendus muudab oluliselt ka täna kehtivat piiratud vastutuste põhimõtet osaühingute ja aktsiaseltside osas. Muudatuse tulemusena võib olulisel määral laieneda juhtorgani liikmete vastutus. Eelnõu ei välista ka sellist tõlgendust, et võlausaldaja võib esitada juhtorgani liikme vastu kahjunõude ka olukorras, kus tegemist ei ole võlgniku pankrotimenetluse raugemisega.

Plaanitav muudatus võib tekitada ka võlausaldajate ebavõrdset kohtlemist. See võib juhtuda näiteks olukorras, kus juhtorgani liikmel on vara ainult ühe võlausaldaja nõude rahuldamiseks, kuid mitte kõigi nõuete rahuldamiseks.

Lisaks ei ole seletuskirjas toodud mõjuvaid ja sisulisi põhjendusi, miks on vaja teha nii olulist ja põhimõttelist muudatust vastutuse regulatsioonis. Seletuskirjas väljatoodud, et kehtiv regulatsioon on ebafunktsionaalne, ei ole mõjuv põhjus. Meie hinnangul on kehtivas regulatsioonis tagatud piisavalt hea kaitse võlausaldajatele ja muudatuse järele puudub vajadus.

Kaubanduskoja ettepanek:

Jätta Eelnõust välja § 84 p 1.

17. Osakapital (Eelnõu § 88 p 14)

Eelnõu § 88 p 14 jätab äriseadustiku §-st 136 välja teise lause, mille kohaselt peab osakapital olema vähemalt 2500 eurot. See tähendab, et muudatuse jõustumisel võib osakapitali suurus olla minimaalselt üks sent.

Kaubanduskoda ei näe endiselt praktilist vajadust kaotada äriseadustikust osaühingute miinimumkapitali nõuet. Kaubanduskojani ei ole praegu ega ka varasematel aastatel jõudnud tagasisidet, et 2500-eurone miinimumkapitali nõue takistab ettevõtlusega

alustamist. Samuti näitab statistika, et osaühingu osakapitali miinimumnõue ei takista osaühingu loomist. Iga kuu asutatakse Eestis ca 2000 uut osaühingut ning tegemist on kõige levinuma ettevõtlusvormiga. Lisaks on võimalik juba täna osaühingut asutada sissemakset tegemata. Pigem oleme saanud viimasel ajal ettevõtjatelt tagasisidet, et taastada võiks regulatsiooni, mille kohaselt tuleb osakapitali osaühingu asutamisel realselt tasuda.

Kaubanduskoja hinnangul ei ole mõistlik kaotada osakapitali miinimumnõuet üksnes põhjusel, et Eesti saavutaks kõrgema kohe mõnes rahvusvahelises edetabelis, nt Doing Business. Sisulist muudatust miinimumkapitali nõude kaotamine kaasa ei tooks, sest Eelnõu § 79 p 2 kohaselt on osaühingu osaniku vastutus endiselt 2500 eurot. Viidatud Eelnõu säte täiendab pankrotiseadust selliselt, et kui osaühingu osakapital on alla 2500 euro, siis eeldatakse, et osaühing ei ole olnud piisavalt kapitaliseeritud ning ajutisel halduril on õigus nõuda osaühingu osanikult puuduva osa ulatuses tasu ja kulutuste hüvitamist, kui ajutisel halduril ei õnnestu oma nõuet rahuldada võlgniku muu vara arvelt.

Kaubanduskoja ettepanek:

Jätta Eelnõust välja § 79 p 2 ja § 88 p 14.

18. Mitterahalise sissemakse väärtuse hindamine (Eelnõu § 88 p 17)

Kaubanduskoda toetab muudatust, mis tühistab nõude, et teatud juhtudel peab osaühingu mitterahalise sissemakse hindamist kontrollima audiitor. Kuna äriseadustiku § 143 lg 4 näeb ette, et mitterahalise sissemakse ebaõige hindamise tagajärjel tekkinud kahju eest vastutavad juhatuse liikmed solidaarselt sissemakse tegemiseks kohustatud isikuga ning audiitori vastutust ei ole seaduses ette nähtud, siis puudub vajadus, et teatud juhtudel peab audiitor kontrollima osaühingu mitterahalise sissemakse hindamist.

19. Osa võõrandamine (Eelnõu § 88 p 33)

Eelnõu § 88 p 33 lisab äriseadustiku §-i 149 lg 4¹, mis sätestab, et osa võõrandamine loetakse toimunuks alates kande tegemisest äriregistrisse osanike nimekirja.

Kaubanduskoda toetab Eelnõus sisalduvaid osa võõrandamisega seotud muudatusi. Samas näeme probleemina seda, et edaspidi võib jääda teatud aeg võõrandamislepingu sõlmimise ja kande tegemise vahel. Seega ei ole edaspidi osa omandi ülemineku aeg täpselt teada ning tekib ka topeltnüümise risk.

Kaubanduskoja ettepanek:

Ühe võimaliku lahendusena palume kaaluda Eesti Advokatuuri äriõiguse komisjoni ettepanekut anda notaritele andmete muutmise võimalus äriregistri vastavas süsteemis ilma äriregistri või mistahes muu registri sekkumise vajaduseta.

20. Kinnitamata majandusaasta aruande esitamine (Eelnõu § 88 p 45)

Eelnõu täiendab äriseadustiku § 179 lg 4 selliselt, et kui osanikud ei võta vastu majandusaasta aruande kinnitamise otsust, esitab juhatas äriregistri kinnitamata majandusaasta aruande vastava märkega.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume seletuskirjas selgitada, millised tagajärjed saavad, kui äriregistrile esitatakse kinnitamata majandusaasta aruanne. Mõistame, et osaühing peab pärast aruande kinnitamist kinnitatud aruande kordusaruandena äriregistrile esitama. Samas jääb ebaselgeks, kas registripidajal on õigus äriregistri seaduse eelnõu § 53 alusel määrata trahvi kuni kinnitatud aruande esitamiseni. Lisaks tekib küsimus, kas registripidaja võib osaühingu äriregistri seaduse eelnõu § 57 alusel registrist kustutada, kui äriregistrile on esitatud kinnitamata aruanne. Palume seletuskirjas täpsustada ka seda, kas mäрге, et tegemist on kinnitamata aruandega on e-äriregistris nähtav avalikkusele. Leiame, et see info peaks olema avalikkuse jaoks nähtav.

Sama ettepanek käib ka Eelnõu § 88 p 80 kohta, mis reguleerib kinnitamata aruande esitamist äriregistrile aktsiaseltside puhul.

21. Majandusaasta aruande esitamiseks kohustatud isikud (Eelnõu § 88 p 46)

Eelnõu täiendab äriseadustiku § 179 lõikega 4³ selliselt, et kui osaühingul puuduvad juhatuse liikmed, on majandusaasta aruande esitamise kohustus nõukogu puudumisel enamus- või ainosanikuga osaühingu osanikel.

Viidatud sättest võib välja lugeda, et juhatuse puudumise korral on majandusaasta aruande esitamise kohustus kõigil osanikel, kelle osaühingul on enamus- või ainosanik. Samas seletuskiri toob sätte mõtte paremini välja: „Majandusaasta aruande esitamise kohustus on üksnes neil osanikel, ainu- või enamusosaluse omajal, kelle võimuses on nii juhatuse määramine kui ka majandusaasta aruande esitamine. See ei tähenda, et igalt väikeosanikult saaks nõuda majandusaasta aruande esitamist.“

Kaubanduskoja ettepanek:

Teeme ettepaneku täpsustada Eelnõu § 88 p 46 sõnastust selliselt, et sellest tuleks selgelt välja, et aruande esitamise kohustus on üksnes ainu- või enamusosanikel, kui osaühingul puudub juhatus ja nõukogu.

22. Osanike nimekirja pidamise üleandmine Eesti väärtpaberite registri pidajale (Eelnõu § 88 p 51)

Eelnõu § 88 p-ga 51 lisandub äriseadustikku § 182², mis reguleerib osanike nimekirja pidamise üleandmist Eesti väärtpaberite registri pidajale. Viidatud sätte lõike 6 kohaselt peavad osaühingu osad olema panditavad, kui osanike nimekirja pidajaks on nimetatud Eesti väärtpaberite registri pidaja. Kehtiva äriseadustiku § 151 lg 1 näeb ette, et osa võib pantida, kui põhikirjas ei ole ette nähtud teisiti. Seega edaspidi ei ole lubatud põhikirjaga ette näha, et osa ei või pantida, kui osanike nimekirja pidajaks on Eesti väärtpaberite registri pidaja.

Kaubanduskojale jääb ebaselgeks, miks on Eelnõus selline muudatus tehtud. Seletuskirjas ei ole seda muudatust selgitatud. Seletuskirjas on vaid lühidalt välja toodud, et sisulisi muudatusi säte kaasa ei too, sellesse on üksnes koondatud senised eri sätetes olnud põhimõtted, mis reguleerivad EVR-is osanike nimekirja pidamist.

Kaubanduskoda on saanud liikmetelt tagasisidet, et Eelnõu ei peaks tooma kaasa sisulisi muudatusi seoses EVR-ga. Pantimise välistamise eesmärk on tagada, et osanike ring jääks samaks. Kui pantimine oleks lubatud ning pant realiseeritakse, siis võib osanike ringi sattuda isik, keda teised osanikud ei soovi osanike hulka. Meie hinnangul puudub praktiline vajadus olemasoleva sätte muutmiseks ning osanike kokkuleppevabaduse piiramiseks.

Kaubanduskoja seisukoht:

Teeme ettepaneku jätta Eelnõust välja nõue, et osaühingu osad peavad olema panditavad, kui osanike nimekirja pidajaks on nimetatud Eesti väärtpaberite registri pidaja.

23. Juhatuse liikmete vastutus (Eelnõu § 88 p 52)

Viidatud sätte muudab äriseadustiku § 187 lg 4 selliselt, et kui juhatuse liige on oma kohustuste rikkumisega tekitanud kahju osaühingule ja osaühingu võlausaldaja ei saa oma nõudeid rahuldada osaühingu vara arvel, siis võib võlausaldaja nõuda kahju hüvitamist endale juhatuse liikmelt. Praegu saab võlausaldaja nõuda sellises olukorras kahju hüvitamist üksnes osaühingule.

Kaubanduskoda on sellele muudatusele kategooriliselt vastu ning toetab jätkuvalt tänast regulatsiooni, kus võlausaldajal on õigus nõuda juhatuse liikmelt kahju hüvitamist, kuid juhatuse liige peab hüvitise maksma osaühingule, mitte otse võlausaldajale.

Kuna juhatuse liige on oma kohustuse rikkumise tõttu tekitanud kahju osaühingule, siis peab juhatuse liige ka osaühingule kahju hüvitama ja osaühing omakorda võlausaldajale. Juhatuse liikmel on leping osaühinguga, mitte võlausaldajaga ning juhatuse liikme vastutus peab piirduma kahju hüvitamisega osaühingule, mitte kolmandatele isikutele. Eelnõus sisalduv lahendus läheb selgelt vastuollu võlaõiguse seaduses sätestatud kahju hüvitamise üldpõhimõtetega.

Eelnõus väljapakutud lahendus muudab oluliselt ka täna kehtivat piiratud vastutuste põhimõtet osaühingute osas. Muudatuse tulemusena võib olulisel määral laieneda juhatuse liikmete vastutus. Eelnõu ei välista ka sellist tõlgendust, et võlausaldaja võib esitada juhatuse liikme vastu kahjunõude ka olukorras, kus tegemist ei ole võlgniku pankrotimenetluse raugemisega.

Plaanitav muudatus võib tekitada ka võlausaldajate ebavõrdset kohtlemist. See võib juhtuda näiteks olukorras, kus juhatuse liikmel on vara ainult ühe võlausaldaja nõude rahuldamiseks, kuid mitte kõigi nõuete rahuldamiseks.

Lisaks ei ole seletuskirjas toodud mõjuvaid ja sisulisi põhjendusi, miks on vaja teha nii olulist ja põhimõttelist muudatust vastutuse regulatsioonis. Seletuskirjas väljatoodud, et kehtiv regulatsioon on ebafunktsionaalne, ei ole mõjuv põhjus. Meie hinnangul on kehtivas regulatsioonis tagatud piisavalt hea kaitse võlausaldajatele ja muudatuse järele puudub vajadus.

Kaubanduskoja ettepanek:

Jätta Eelnõust välja § 88 p 52.

24. Juhatuse liikmete vastutus (Eelnõu § 88 p 79)

Eelnõu § 88 punkt 79 muudab äriseadustiku § 315 lg 4 selliselt, et kui aktsiaseltsi võlausaldaja ei saa oma nõudeid rahuldada aktsiaseltsi vara arvel, siis võib võlausaldaja nõuda kahju hüvitamist endale aktsiaseltsi juhatuse liikmelt, kes on oma kohustuse rikkumisega tekitanud kahju aktsiaseltsile. Kehtiva regulatsiooni kohaselt saab võlausaldaja nõuda kahju hüvitamist üksnes aktsiaseltsile, mitte aga endale.

Kaubanduskoda on sellele muudatusele kategooriliselt vastu. Kuna kahju on tekitatud aktsiaseltsile, siis tuleb kahju hüvitada esmalt aktsiaseltsile ja seejärel saab aktsiaselts hüvitada kahju võlausaldajatele.

Kuna juhatuse liige on oma kohustuse rikkumise tõttu tekitanud kahju aktsiaseltsile, siis peab juhatuse liige ka aktsiaseltsile kahju hüvitama ja aktsiaselts omakorda võlausaldajale. Juhatusel on leping aktsiaseltsiga, mitte võlausaldajaga ning juhatuse liikme vastutus peab piirduma kahju hüvitamisega aktsiaseltsile, mitte kolmandatele isikutele. Eelnõus sisalduv lahendus läheb selgelt vastuollu võlaõiguse seaduses sätestatud kahju hüvitamise üldpõhimõtetega.

Eelnõus väljapakutud lahendus muudab oluliselt ka täna kehtivat piiratud vastutuste põhimõtet aktsiaseltside osas. Muudatuse tulemusena võib olulisel määral laieneda juhatuse liikmete vastutus. Eelnõu ei välista ka sellist tõlgendust, et võlausaldaja võib esitada juhatuse liikme vastu kahjunõude ka olukorras, kus tegemist ei ole võlgniku pankrotimenetluse raugemisega.

Plaanitav muudatus võib tekitada ka võlausaldajate ebavõrdset kohtlemist. See võib juhtuda näiteks olukorras, kus juhatuse liikmel on vara ainult ühe võlausaldaja nõude rahuldamiseks, kuid mitte kõigi nõuete rahuldamiseks.

Lisaks ei ole seletuskirjas toodud mõjuvaid ja sisulisi põhjendusi, miks on vaja teha nii olulist ja põhimõtet muudatust vastutuse regulatsioonis. Seletuskirjas väljatoodud, et kehtiv regulatsioon on ebafunktsionaalne, ei ole mõjuv põhjus. Meie hinnangul on kehtivas regulatsioonis tagatud piisavalt hea kaitse võlausaldajatele ja muudatuse järele puudub vajadus.

Kaubanduskoja ettepanek:

Jätta Eelnõust välja § 88 p 79.

25. Asutamine sissemaksleid tegemata (Eelnõu § 88 p 99)

Kaubanduskoda toetab Eelnõu § 88 p-s 99 sisalduvat põhimõtet, et sissemaksleid tegemata asutatud osaühingus on edaspidi võimalik moodustada osakapitali ka kasumi arvelt, mida osaühing on teeninud.

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja ettepanekuid ja kommentaare arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts
Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070